

دستور جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی مشکلات بازرسی از دفاتر قانونی توسط موسسات حسابرسی سازمان تامین اجتماعی:

بخش اول: پیشنهاد صدور دستور اداری پرهیز از بازرسی دفاتر شرکت های پیمانکاری موضوع بخشنامه تنقیح و تلخیص ۱۱ جدید درآمد و ملحقات آن

بخش دوم: حسابرسی سند افتتاحیه کارفرمایان دارای دفاتر قانونی و ورود به اطلاعات مالی سنوات گذشته

مرجع طرح موضوع: دبیرخانه مشترک پنج تشکل مهندسی کشور، شوراهای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی کرمان و خوزستان

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۱/۰۶/۱۶

تعداد صفحات دستور جلسه: ۴ صفحه

شرح موضوع:

بخش اول: پیشنهاد صدور دستور اداری پرهیز از بازرسی دفاتر شرکت های پیمانکاری موضوع بخشنامه تنقیح و تلخیص ۱۱ جدید درآمد و ملحقات آن:

طبق ماده ۴۷ قانون تامین اجتماعی کارفرمایان مکلفند صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه به بازرس به سازمان در اختیار او بگذارند. بازرسان سازمان می توانند از تمام یا قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور رونوشت یا عکس تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هر یک از رؤسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذیربط مراجعه نمایند. بازرسان سازمان حق دارند کارگاههای مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند و دارای همان اختیارات و مسئولیت های مذکور در مواد ۵۲ و ۵۳ قانون کار خواهند بود. نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یک ماه از طرف سازمان به کارفرما اعلام خواهد شد. لکن وفق ماده ۴۱ ق.ت.ا در مواردی که نوع کار ایجاب کند (قراردادهای پیمانکاری فاقد کارگاه ثابت که امکان بازرسی و حسابرسی دفاتر ندارند) سازمان می تواند به پیشنهاد هیات مدیره و تصویب شورایی عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.

در این ارتباط بخشنامه تنقیح و تلخیص ۱۱ جدید درآمد و ملحقات آن به شماره ۱۰۰۰/۹۹/۴۱۹۵ مورخ ۱۳۹۹/۰۵/۱۵ سازمان تامین اجتماعی صادر گردید. در تبصره یک بند یک قسمت (الف) فصل دوم این بخشنامه، تحت عنوان "تعیین کارگاه های حائز شرایط" تصریح گردید شعب مجاز به صدور درخواست بازرسی دفاتر مقاطعه کاران در مورد قراردادهایی که حق بیمه آن ها مطابق مواد (۳۸) و (۴۱) قانون دریافت و مفاصاحساب صادر می گردد، نمی باشند. همچنین در قسمت توضیحات ذیل نکات حائز اهمیت در هنگام رسیدگی سر فصل ها از این بخشنامه نیز قید شده: از شرکت های مقاطعه کاری بازرسی دفاتر به عمل نمی آید. ضمناً در نامه پرسش و پاسخ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۴ مدیرکل وقت وصول حق بیمه سازمان (جناب آقای گورابی) با کارفرمایان نیز صراحتاً قید شد که از دفاتر قانونی مقاطعه کارانی که حق بیمه متعلقه قراردادهای آنها مطابق مواد ۳۸ و ۴۱ ق.ت.ا مطالبه و مفاصاحساب صادر میگردد، بازرسی بعمل نمی آید.

لازم به توضیح است پیمانکاران با توجه به قراردادهای و ضرائب اعمالی مربوطه مطابق مواد ۳۸ و ۴۱ قانون تامین اجتماعی، حق بیمه خود را به صورت مقطوع نسبت به ناخالص کارکرد پرداخت می نمایند که در مقایسه با لیست های بیمه پروژه ها، مبالغ پرداخت شده توسط اینگونه پیمانکاران برای مفاصاحساب گاه تا چندین برابر مبالغ لیست های بیمه ارائه شده طی دوره قرارداد می باشد. در این خصوص هیچگونه تعهد و بار مالی نیز برای آن سازمان نسبت به مابه التفاوت دریافتی حق بیمه لیست و ضریب (به جهت عدم وجود لیست و مشخصات افراد شاغل احتمالی) ایجاد نمی گردد.

همچنین اساساً روح قانون در تعریف ماده ۴۱ قانون تأمین اجتماعی و صدور مجوز اخذ ضریب اعمالی براساس مصوبه ۷۰/۰۱/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی روی قراردادهای پیمانکاری شرکت های پروژه محور رفع مشکلات بازرسی از کارگاه ها و دفاتر (حسابرسی) این شرکت ها بوده است و به همین سبب در بخشنامه مذکور به صراحت اعلام گردید شعب مجاز به درخواست بازرسی از دفاتر قانونی اشخاص حقوقی که فعالیت آن ها پیمانکاری می باشد و حق بیمه آن ها مطابق مواد ۳۸ و ۴۱ ق.ت.ا و بخشنامه های پیمانکاری دریافت مفاصا حساب صادر می گردد، نخواهند بود؛ لیکن شعب بدون توجه به این بخشنامه، درخواست بازرسی دفاتر می نمایند. حتی با ارائه مدارک مربوطه از نمونه های مفاصاحساب های اخذ شده توسط شرکت های پیمانکاری که صراحتاً نشانگر مشمولیت ماده ۴۱ آنهاست، نه تنها همچنان اصرار به بازرسی غیرقانونی دارند؛ بلکه بر خلاف قانون، این قبیل شرکت ها را تهدید به تهیه گزارش غیابی و عدم ارائه سرویس های جاری می نمایند.

با عنایت به مطالب فوق الذکر اعمال مواد ۴۱ و ۴۷ قانون تأمین اجتماعی برای اینگونه کارگاه ها توأمأ و همزمان توجیهی ندارد؛ دبیرخانه مشترک پنج تشکل مهندسی کشور از دبیرخانه کمیته حمایت از کسب و کار درخواست نموده است تا رفع این مشکل با دستور موکد سازمان تأمین اجتماعی به شعب جهت رعایت تبصره یک بند یک قسمت (الف) فصل دوم بخشنامه ۱۱ تنقیح و تلخیص مقاطعه کاران است تا شرکت های پیمانکاری با ارائه اسناد مثبت پیمانکاری (شامل هر یک از صرفاً نمونه های مفاصاحساب، قید فعالیت پیمانکاری در اساسنامه و نامه پروژه محور بودن شرکت از تشکل های پیمانکاری یا گرید پیمانکاری) مشمول حسابرسی نگردند، در دستور کار رسیدگی کمیته قرار گیرد. لازم به ذکر است هر نوع اعمال نظر سلیقه ای شعب مبنی بر دریافت و بررسی دفاتر و اظهارنامه و ... این پیمانکاران برای احراز دریافت مفاصاحساب روی تمام پروژه ها و ... عملاً به مثابه نقض غرض و رسیدگی دفاتر بوده و باید متوقف گردد.

بخش دوم: حسابرسی سند افتتاحیه کارفرمایان دارای دفاتر قانونی در زمان حسابرسی و ورود به اطلاعات مالی سنوات گذشته

به استناد ماده ۴۷ قانون تأمین اجتماعی کارفرمایان مکلفند صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه به بازرسی به سازمان در اختیار او بگذارند. بازرسان سازمان می توانند از تمام یا قسمتی از دفاتر و مدارک مذکور رونوشت یا عکس تهیه و برای کسب اطلاعات لازم به هر یک از رؤسا و کارمندان و کارگران کارگاه و مراجع ذیربط مراجعه نمایند. بازرسان سازمان حق دارند کارگاه های مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند و دارای همان اختیارات و مسئولیتهای مذکور در مواد ۵۲ و ۵۳ قانون کار خواهند بود. نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یک ماه از طرف سازمان به کارفرما اعلام خواهد شد. در این ارتباط بخشنامه تنقیح و تلخیص بخشنامه ۱۱ جدید درآمد و ملحقات آن به شماره ۱۳۹۹/۰۵/۱۵ مورخ ۱۰۰۰/۹۹/۴۱۹۵ سازمان تأمین اجتماعی صادر گردید.

لازم به ذکر است سازمان تأمین اجتماعی به استناد ماده (۴۷) قانون تأمین اجتماعی و بخشنامه ۱۱، بازرسی دفاتر قانونی کارفرمایان از طریق موسسه حسابرسی تأمین اجتماعی یا برون سپاری به اشخاص حقیقی و حقوقی انجام می دهد. در زمان بازرسی، بازرسان سازمان مفاصا حساب با صراحت مواد (۳۹)

و (۱۰۱) قانون تأمین اجتماعی، با مشمول نمودن «سند افتتاحیه» دفاتر مالی کارفرمایان یا اطلاعات مندرج در اظهارنامه مالیاتی آنان، عملاً به حساب‌های سال‌های مالی قبل کارفرمایان ورود می‌نمایند و از کل حساب‌ها، خصوصاً حساب‌های فاقد ماهیت حقوق و دستمزدی (حساب ساختمان، حساب تاسیسات، حساب ماشین‌آلات و تجهیزات، حساب هزینه‌های قبل از بهره‌برداری و سایر دارائی‌ها) می‌نمایند. این اقدام موسسات دارای ایرادات ذیل است:

- بدون وجود هیچ مدرک و سندی است که دلالت بر استحقاق سازمان تأمین اجتماعی برای مطالبه و دریافت حق بیمه داشته باشد.
- به مصوبه «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۲۶ که به استناد مفاد مصوبه شماره ۸۵۰۰۱/ت/۵۲۴۴۲ در بند «۴» مصوب شد «بازرسی مندرجات دفاتر قانونی صرفاً در بازه یک سال قبل از ارائه آخرین لیست ارسالی کارفرمایان مجاز است» توجه نمی‌شود.
- بند «۱» مصوبه پنجاه و هفتمین جلسه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مورخ ۱۹ شهریورماه ۱۳۹۷ اجرا نمی‌شود.
در خصوص اجرای تصویب‌نامه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی مبنی بر ممنوعیت حسابرسی بیش از یک سال از آخرین لیست سازمان تأمین اجتماعی تصویب شد که:

الف) با توجه به عدم اجرای کامل تصویب‌نامه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در خصوص اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به‌منظور رفع مشکلات فعالان اقتصادی بخش خصوصی با سازمان تأمین اجتماعی، توسط سازمان مذکور به ویژه بند «۴» تصویب‌نامه و دریافت گزارش‌های متعدد از تشکل‌ها و واحدهای تولیدی بخش خصوصی در این رابطه، مقرر گردید این سازمان نسبت به اجرای تمامی بندهای پنج‌گانه تصویب‌نامه اهتمام ورزیده و از اخذ تعهدنامه از شرکت‌های ذی‌ربط جهت ارائه دفاتر مربوط به سالیان قبل نیز، خودداری نماید.

ب) بر اساس بند «۴» تصویب‌نامه فوق‌الذکر، سازمان تأمین اجتماعی فقط مجاز به بازرسی دفاتر و مدارک آخرین سال مالی شرکت‌های ذی‌ربط است و موظف است اقدامات جاری مربوط به حسابرسی ده‌ساله دفاتر شرکت‌های مورد اشاره در مصوبه را در هر مرحله‌ای که باشد، متوقف نماید.

۱- ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی: کارفرما مکلف است حق بیمه مربوط به هرماه را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد به سازمان بپردازد. همچنین صورت مزد یا حقوق بیمه شدگان را به ترتیبی که در آیین‌نامه طرز تنظیم و ارسال صورت مزد که به تصویب شورای عالی سازمان خواهد رسید به سازمان تسلیم نماید. سازمان حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ دریافت صورت مزد اسناد و مدارک کارفرما را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت مشاهده نقص یا اختلاف یا مغایرت به شرح ماده ۱۰۰ این قانون اقدام و مابه‌التفاوت را وصول می‌نماید هرگاه کارفرما از ارائه اسناد و مدارک امتناع کند سازمان مابه‌التفاوت حق بیمه را رأساً تعیین و مطالبه و وصول خواهد کرد.

- ماده ۱۰۱ قانون تأمین اجتماعی: سازمان مکلف است به‌صورت مزد ارسالی از طرف کارفرما ظرف شش ماه از تاریخ وصول رسیدگی کند و در صورتی که از لحاظ تعداد بیمه‌شدگان یا میزان مزد یا حقوق یا مدت کار اختلافی مشاهده نماید مراتب را به کارفرما ابلاغ کند در صورتی که کارفرما تسلیم نظر سازمان نباشد می‌تواند از هیئت‌های تشخیص موضوع مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون تقاضای رسیدگی کند هرگاه رأی هیئت مبنی بر تأیید نظر سازمان باشد کارفرما علاوه بر پرداخت حق بیمه به تأدیه خسارتی معادل یک دوازدهم مابه‌التفاوت ملزم خواهد بود که طبق ماده ۵۰ این قانون از طریق صدور اجرائیه وصول خواهد شد.

۲ سند افتتاحیه یکی از انواع اسناد حسابداری می‌باشد که در آغاز دوره مالی جدید ثبت شده و مانده حساب‌های دوره مالی قبل در آن ثبت می‌شوند.

- معاونت قضایی دادستان کل کشور طی نامه‌ای به سازمان تأمین اجتماعی به شماره ۱۴۰/۹۸۳۲/۲/۴۵۱/۴۲ مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۵ تصریح نمودند: «سازمان تأمین اجتماعی صرفاً در آخرین سال مالی مورد عمل می‌تواند بازرسی و حسابرسی شرکت‌های بخش خصوصی را انجام نماید. لذا شایسته است دستور فرمایید مسئولان مربوطه در آن سازمان از حسابرسی و بازرسی دفاتر و مستندات سنوات گذشته جداً خودداری نمایند. بدیهی است در صورت انجام حسابرسی بعد از تاریخ ۱ فروردین‌ماه ۱۳۹۶ و ایجاد بدهی برای فعالان اقتصادی بالاخص شرکت‌های تولیدی و صنعتی، حسابرسی مذکور و بدهی ایجاد شده از درجه اعتبار ساقط و وصول آن توسط سازمان تأمین اجتماعی ممنوع می‌باشد.»
- لذا شوراها و گوی دولت و بخش خصوصی استانی با توجه به موانع موجود، اقدامات خارج از حدود و اختیارات قانونی مصرح در ماده (۳۹) و ماده (۱۰۱) قانون و انجام مکاتبه با کارفرمایان مبنی بر دریافت اطلاعات و شروع فرآیند بازرسی و عدم مراجعه ظرف مدت معین شده در قانون و عملاً دور زدن قانون و مقررات و مرور زمان و مواعد قانونی و مشمول نمودن سند افتتاحیه کارفرمایان دارای دفاتر قانونی در زمان بازرسی دفاتر قانونی و ورود به اطلاعات مالی سنوات گذشته، از دبیرخانه کمیته حمایت از کسب و کار درخواست نموده است تا پیشنهادهای زیر در دستور کار رسیدگی کمیته قرار گیرد:
- عدم حسابرسی سند افتتاحیه و همچنین عدم اجازه دسترسی بازرس دفاتر قانونی به سایر اسناد غیرقطعی مالیاتی اشخاص مانند اظهارنامه مالیاتی برای مطالبه حق بیمه
  - عدم اجازه بازرسی سازمان تأمین اجتماعی به بررسی اسناد و مدارک مالی کارفرمایان به‌جز صورت مزد و مزایای کارگران
  - عدم اقدام موسسه حسابرسی تأمین اجتماعی برای از بین بردن مواعد قانونی و مرور زمان، صرفاً با مکاتبه و ثبت درخواست از کارفرما
  - عدم دریافت تعهد حسابرسی از اشخاص حقیقی و حقوقی به‌صورت الکترونیکی یا کاغذی تحت هر عنوانی و عدم تفکیک کارفرمایان (پیمانکاران، مشاوران، مقاطعه‌کاران) برای دریافت تعهدنامه